СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

ГОЛОВНИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXXI. Число 108. Джерзи Сіти, Н. Дж., середа, 9. мая, 1923. VOL. XXXI. No. 108. Jersey City, N. J., Wednesday, May 9, 1923. THREE CENTS

АМЕРИКА ДУМАЄ ПРО ВЖИВАННЄ ВІЙСК ПРОТИ БАНДИТІВ В КИТАЮ

ВАШІНГТОН, 7. мая. — Американський уряд рішивсь вжити своїх війск, розложених в Китаю, проти бандитів, що напали оногді на зелізничий поїзд в Шантунгу тай пірвали кількоро Американців та Американок.

Вжиттє війск буде залежати від висліду межинародної конференції, яка сими днями відбуваеться в Пекінгу. Американський уряд вважає положенне дуже поважним, бо китайський републиканський уряд е дуже слабий та ледво чи може дати собі раду з бандитами.

Злучені Держави мають в Китаю два баталіони 15-ого полку інфантерії, в котрих е 35 офіцирів та 885 мужви.

ПРОПАГАНДА ПРЕЗИДЕНТА ЗА СВІТОВИМ СУДОМ ПРИ ЛІЗІ НАРОДІВ

АТЛАНТА, Джорджія, 7. мая. — На річній конвенції Загальної Федерації Жіночих Клюбів відчитано лист президента Гардинга, в котрім він заявляє, що вся совість, все серце та весь ум американського народа стоїть за приступленнем Америки до межидержавного суду при Лізі Народів. Він висказує теж надію, що вся опозиція проти його проекту зясніться.

Він підсуває противникам свого проекту злобні наміри.

ВЕЛИКИЙ ТРАМВАЄВИЙ СТРАЙК

ЛОРЕНС, Месечузетс, 7. мая. — Робітники трамваевого підприемства Істерн Месечузетс Стріт Рейлвей не працюють ще від суботи.

Уряд підприємства видав учора відозву до страйкуючих робітників, в котрій відгрожується страйкарям, що як вони не вернуть до 4. години сполудня, то підприємство найме на їх місце старих робітників. Робітники не звертають на осторогу найменчої уваги. Обі сторони заняли вижидаюче становище. Тимчасом людий перевозять сотки автомобілів („джітнів").

БОРОТЬБА В РЯДАХ КУ-КЛАКС-КЛЕНА

АТЛАНТА, Джорджія, 7. мая. — Стейтовий суд відобрав необмежену власть начальникови потайної організації Ку-КлаксКлена, якою він тішився серед членьства сеї організації, та передав її на загал членів.

Судове рішенне є вислідом довших процесів серед членів організації.

ЄДНАЙТЕ
НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО
У. Н. СОЮЗА

ДО КІНЦЯ ЧЕРВНЯ С. Р. ПРИЙМАЄ У. Н. СОЮЗ НОВИХ ЧЛЕНІВ, СТАРШИХ І МАЛОЛІТНІХ БЕЗ ВСТУПНОГО.

УРЯДНИКИ ВІДДІЛІВ І ЧЛЕНИ ТА ЧЛЕНКИНІ, ВИКОРИСТАЙТЕ СЮ НАГОДУ І ПРИЄДНАЙТЕ ЗА СЕЙ ЧАС ТИСЯЧІ НОВИХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПАМЯТАЙТЕ, ЩО ЗРІСТ ЧИСЕЛЬНОЇ СИЛИ І МАЙНА У. Н. СОЮЗА СЕ ДОРОБОК УСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНКИНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА!

КИТАЙСЬКІ БАНДИТИ ПОЛОНИЛИ 150 ПОДОРОЖНИХ; МІЖ НИМИ 18 АМЕРИКАНЦІВ

ПЕКІН, столиця Китаю, 7. мая. — Вчера напала ватага хінських опришків в Чучові на пекінський поспішний поїзд і полонила 150 подорожних, в сьому богато Американців, між якими е один видавець часописий і двох офіцирів.

При нападі опришки убили Британця Ротмана, а решту полонених в числі до 150, пігнали зі собою як череду.

Кажуть, що Китайці убили ще одного подорожного, але імя його не звісне.

Женщин, котрі були в полоні, Хінці побили, але коли вони не вспіли додержати кроку в скорому поході серед ночі, вони їх випустили на волю.

ХІНСЬКІ ОПРИШКИ ДОМАГАЮТЬСЯ $1,000,000 ВИКУПУ

ШАНГАЙ, Китай, 7. мая. — В тутешніх урядових кругах одержано відомість, що бандити, котрі в неділю напали на пекінський поїзд в Сучові, у провінції Кіянгсу, де полонили богато пасажирів, а в сьому більше як 20 чужинців, зажадали за випущенне полонених $1,000,000 викупу.

ВІЙСКО ЧУЖИХ ДЕРЖАВ В КИТАЮ НА РАТУНОК ПОЛОНЕНИХ ЧУЖИНЦІВ

ПЕКІН, столиця Китаю, 7. мая. — Тутешній американський амбасадор одержав порученне з Вашингтону, щоби співділав з другими заграничними представництвами у всяких заходах для ратовання полонених китайськими опришками чужинців.

Америка має в Китаю 1,200 війска, а другі держави 3,300 війска.

Представники чужих держав вважають, що могли би навіть вислати військову експедицію проти бандитів.

Покищо амбасади тільки вислали рішучий протест до китайського правительства.

З ДІЯЛЬНОСТИ БОЛЬШЕВИКІВ

МОСКВА, 7. мая. — За останні два тижні в Москві большевики убили 348 осіб.

Щоби не чути гуку стрілів, жертви убивано шаблями.

УРЯД ДУМАЄ ДОМАГАТИСЯ ВІД КОРАБЛІВ ВИКАЗУ ВСІХ ТОВАРІВ

ВАШІНГТОН, 7. мая. — Федеральний суд рішив, що Федеральний уряд має право домагатися від кождого корабля, припливаючого до Злучених Держав, спису товарів, поміщених на кораблі, щоби в той спосіб переконатися, чи там нема пачкованих трунків.

ПОХОРОНЕНИЙ НА 15 ГОДИН

В понеділок сполудня, коли робітники цинкової копальні Ню Джерзі Зинк Ко. в Френклині, Н. Дж., вертали з роботи, зарядчики копальні не могли доглянути Василя Лициняка, котрому того дня рано формани казали розвалити динамітом звисаючу в майні скелю. На приказ заряду почали шукати за пропавшим.

По одинайцять годинах пошукувань хтось з пошукувачів побачив голву Лициняка, вистаючу з купи румовища. Почали його відкопувати, і по двох годинах поспішної праці вспіли добути його з під каміння, обламів скелі, піску й шутру. Лициняк мав поломані руки та тяжко потовчене тіло.

Він розповів свою пригоду: Дістав він приказ підложити пороховий набій під звисаючу, розколену скалю, яка грозила переходячим під неї робітникам. Форман сподівався, що вибух пороху рушить скалу так, що вона вся полетить в лотоку, ведучу до переносячої машинерії. Формани, видимо, помилилися в своїх обрахунках, бо заким Лициняк скінчив вертіти скалу, скала обвалилася, а на нього впала маса поломаної скалі, дерева та землі. Все те привалило його з головою. Однак притомний робітник успів висвободити голову з під землі. В той спосіб йому хоч не грозила смерть від удушення. В такім положенню пережидав він цілих 15 годин.

Його відставлено до шпиталя, а ординуючі лікарі, оглянувши його, не важуться на ніяке пророкуванне про можливість його виздоровлення.

БЕЗРОБІТТЄ В КИЄВІ

Число безробітніх у Києві щомісяця підвисшується на 50 до 100 відсотків. Тепер в Києві нараховується понад 20,000 безробітніх. Організується громадські роботи для безробітніх. Для сього „уряд" призначив 80,000 пудів (коло 1,250,000 кільограмів) збіжа для забезпечення праці безробітніх.

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЗІЗД КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Дня 4. квітня відкрито в Харкові сему з черги всеукраїнську партійну конференцію. На конференцію приїхав з Москви Троцький. Перший промовив Петрівський, який реферував 25-літній ювілей комуністичної партії. Після Петровського промовив Троцький, який різко критикував французьку політику в Порурю, та висловив свої симпатії для німецького робітництва. Троцький говорив також про відносини в Італії, де тепер йде боротьба поміж комунізмом і його ворогами на життя і смерть.

„Капітал іще сильний — говорив Троцький. Можливо, що протягом кількох літ доведеться нам обороняти Україну перед наступом імперіялістів".

Другого дня виголосив Троцький реферат про міжнародне положення. Реферат був пронизаний войовничістю, при чому Троцький раз-у-раз підчеркував конечність підпорядкування промисловости державному плянови.

Підчас вечірнього засідання заявив Троцький, що можливість війни не виключена, особливо з уваги на становище Польщі.

Конференція приняла резолюцію в справі систематичної підготовки світової революції. На засіданню 7. квітня ряд представників комуністів критикував політику центрального комітету партії. Вони стверджували, що партійна управа чимраз більше насякає бюрократизмом, який віддалює її від робітництва. Провінціональні провідники партії голодують тоді, коли комуністи, як провідники промислових підприємств заробляють міліярди.

Характеристичні були голоси, які звернулися проти „Госвидату" який за мало публикує видавництв українською мовою.

В кінцевій промові говорив Раковський про зріст українського нац. руху, на який мусить звернути увагу комуністична партія тим більше, що „до радянської України проявляється спонтанічне тяготіння селянських мас Галичини, Буковини і Бесарабії".

10,000 ЛЮДИЙ ВИЇЗДЖАЄ З ОДНОГО ПОРТУ В ЕВРОПУ

З нюйорського порту виїхало в суботу до Европи 10,000 людий. Поїхали вони 9 кораблями.

ВИСИЛКА А. ЖИВОТЬКА З КРЕМЕНЦЯ НА ВОЛИНІ

З Кремянця польською поліцією вислано наддніпрянського емігранта А. Животька, який проводив там культурно-просвітну роботу працюючи в „Просвіті". Висланий займався виключно культурно-просвітньою роботою, присвятивши в свій час багато часу організації українського дитячого садку. А. Животько являеться останнім з наддніпрянських емігрантів, які, живучи в Кремянці, займались громадською роботою. Але навіть та виключно культурна робота, яку провадив А. Животько, видалась польській поліції небезпечною й його нині вислано.

ПЯТЬДЕСЯТИ ДВОХ ТИЖНІВ НА РІК ЗАМАЛО

У звязку з офіціяльним знесеннем в Росії релігійних свят, московський професор Степанов виробив для совнаркома (совета народніх комісарів) проект реформи календаря: рік поділяється на 60 тижнів, по шість днів в кождому тижні, днями свят визнаються 60 неділків та 5 комуністичних свят.

СВЯТКУВАННЄ 62-Х РОКОВИН СМЕРТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В БЕРЛІНІ

31-го березня Українською кольонією в Берліні було улаштовано святкуванне 62-х роковин смерти Тараса Шевченка.

Зовнішня обстанова свята і концертовий відділ мали досить скромний характер.

НАЗВИ МІСТ НА УКРАЇНІ МАЮТЬ БУТИ ЗМІНЕНІ

Український ЦИК (Центральний Исполнительний Комітет) поручив наркомвнутрсправу (народньому комісареви внутрішних справ) зібрати відомости про всі міста й села на Україні, які мають „релігійні, фантастичні або контр-революційні назви". Всі такі назви повинні бути змінені, „згідно з волею трудового населення".

ЛІТАКИ „ЧЕРВОНОЇ" АРМІЇ

З Миколаєва повідомляють, що там розпочато будову заводу аеропланів (літаків). Будовою кермують німецькі інжинири. Будованнє аеропланів мати-ме велике значіння для поліпшення технічного озброєння червоної армії.

БІЛИЙ ДІМ ПРИЛУЧУЄТЬСЯ ДО БОЙКОТУ НА ЦУКОР

ВАШІНГТОН, 7. мая. — Президент Гардинг в листі до нюйорського Комітету Господинь для Бойкоту Цукру заявився за діяльностю комітету. Жінка президента вислала до комітету телеграму, подібну змістом до листа президента.

ЧИСЛО ПОГИБШИХ В КУБАНСЬКІЙ КАТАСТРОФІ ВИНОСИТЬ 50

ГАВАНА, Куба, 7. мая. — Дальші вісти про страшну зелізничу катастрофу на Герші Електрик Рейлвей подають число погибших осіб на 50 душ.

Вчорашні вістки подавали се число на 25. Вісти складають вину за випадок на моторового поїзду. Влада арештувала всю службу поїздів, щоби перевести докладне слідство.

ГАРДИНГ ОСТЕРІГАЄ ТАРИФОВУ КОМІСІЮ

ВАШІНГТОН, 7. мая. — Президент Гардинг видав осторогу до установленої ним тарифової комісії, щоби вона зменчила або підбільшувала мито на заграничні товари, установлене конгресом, лишень в дуже виїмковім случаю, коли по довшім та докладнім слідстві переконається, що така зміна конечно потрібна.

Він каже, що всякі неоправдані зміни будуть розрушувати торговлю.

СПРАВА СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

Чеська газета „Лідове Новіни" доносить, що чеські соціялістичні групи, які стоять поза коаліційним бльоком мають внести в празькому парляменті інтерпеляцію в справі рішення ради амбасадорів про Східну Галичину.

МОЛОДІ „РИЦЕРЖЕ"

Дітройтська поліція подала вістку, що двох молодих мущин, а саме: 18-літний Макс Н... та 17-літний Едвард Пшибильські призналися поліції що се вони вбили 17-літну дівчину Гелену Єж, коли вона заманена ними на пусте поле, стала борикатися проти них та не даватися знасилувати.

Імена молодих злочинців зраджують їх походженне з „геройської" нації.

ФОРД ЗАПЛАТИВ 15 МІЛЮНІВ ПОДАТКУ В КАНАДІ

Оттава. — Спеціяльна рільнича комісія парляменту оповістила на днях, що „Форд Мотор Ко. оф Кенада" виплатила 43 міліони дол. як платні робітникам, 15 міл. дол. податку та 14 міл. дол. цла — за час свого істновання в Канаді.

Пан Кемпбел, головний екзекутивний урядник компанії сказав, що хоча ціна на усіх річах життєвих підскочила 69 процент, то ціна автомобілів Форда впала о 31 процент.

55 МІЛЮНІВ БУШЛІВ ЗБІЖА У ФОРТ ВІЛІЯМ, ОНТ.

Форт Вілім, Онт. — У Форт-віліямських елеваторах є нині більше збіжа ніж коли небудь передтим.

Усього ссипаного збіжа у елеваторах і готового до висилки є: 38,931,582 буш. пшениці; 6,188,421 бущ. вівса; 4,011, 739, буш. ячменю; 358.682 буш. лену і 3,098,845 буш. жита.

ХОЧУТЬ ЖДАТИ З БУДОВАННЄМ

Колумбійський університет в Ню Йорку, котрий плянував поставити сього року ряд будинків коштом 10 міліонів долярів, рішив задержатися з будованнєм, поки кошти будівництва не обнижаться.

БРИТАНСЬКІ КОРАБЛІ БУДУТЬ ДАЛІ ДЕРЖАТИ АЛЬКОГОЛЬНІ НАПИТКИ

ЛОНДОН, 7. мая. — Британський міністер скарбу, Стенлі Болдвин, заявив нині в палаті громад, що британське правительство не змінить постанов промислової ради, яка вимагає, щоби кораблі під британським прапором мали засоби алькоголю для лікарських потреб.

ВИПУЩЕНО НА ВОЛЮ

Дня 13. квітня с. р. випущено на волю по кількадневім держанню в тюрмі студ. прав Володимира Мартинця, арештованого під замітом видання книжки В. Мудрого: „Огляд боротьби за огнище української культури західних земель України". В часі слідства „долучено" обвинувачення і за мнимі „давні гріхи", як справування функцій економічного референта УКС. Ради, участь в конгресі українського студентства в Празі в липни 1922, укривання перед арештуванням в жовтни 1922, і т. д.

ФРАНЦІЯ ХОЧЕ ДЕРЖАТИ ВИНО НА СВОЇХ КОРАБЛЯХ ДЛЯ ЗАЛОГИ

ПАРИЖ, 7. мая. — Французьке правительство поручило свому амбасадорови Жіфанови, щоби не грозив у Вашингтоні відплатою Америці за заборону чужинецьким кораблям приїздити з алькогольними напитками до американських берегів. Він має тільки старатись, аби американське правительство дозволило французьким кораблям держати вино для залоги. Якби і сьому американське правительство спротивилось, так аж тоді французьке правительство візьметься до відплати.

ПРИПИСАНЕ ЧИСЛО ЕМІГРАНТІВ З ІРЛЯНДІЇ ВИЧЕРПАНЕ

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 7. мая. — Приписане число на емігрантів з Ірляндії до Америки вже вичерпане аж до кінця червня.

Длятого тут консулі не видають візів на виїзд до Америки.

ГРЕЦІЯ НЕ ХОЧЕ ПЛАТИТИ ВІДШКОДОВАННЯ ТУРЕЧЧИНІ

ЛОЗАННА, Швайцарія, 7. мая. — На близько-східній конференції заявив нині представник Греції, Елевтеріос Венізелос, що Греція не згодиться платити Туреччині жадного военного відшкодовання і радше відновить війну. Але вона, казав він, готова на взаїмне відписанне відшкодовань.

ПОВСТАННЯ НА ВОЛИНІ

З Рівна доносять, що в рівенському районі, поблизу польсько-большевицького кордону появилося на днях більше число жидівських втікачів. Вони оповідають, що до втечі примушують їх вічні неспокої, викликувані боями повстанців з большевицькими військами.

ПОШИРЕННЯ СНЯТИНА

Польські часописи доносять, що на днях відбудеться в Снятині віче під голим небом в справі прилучення до міста двох громад під Снятином. Крім цього буде обговорювана справа пересунення снятинського двірця, який тепер стоїть віддалений о 5 кільометрів від міста.

КОНГРЕС НЕЗАМОЖНИХ

Дня 15. відбудеться в Харкові III. всеукраїнський конгрес незаможних селян.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

МАНДРІВКА НАРОДА В НУТРІ АМЕРИКИ.

З південних стейтів Злучених Держав наспівають від кількох днів алярмуючі вісти про страшні перевороти, які буцімто мають загрожувати сій частині американської федерації. Переворот має грозити звідти, що південно-американські Мурини покидають в щораз більшім числі південні стейти та переносяться на північ. Полудневі фабриканти та великі фармери рвуть на собі волося, кричуть на поліцію, щоби задержала сю еміграцію, яка для них має голосити буцімто неминучу господарську руїну.

Муринська еміграція з полудневих стейтів на північ ішла ще від часів їх визволення в час горожанської війни в шістьдесятих роках минувшого століття, але аж підчас світової війни зросла вона до більших розмірів. Після закінчення війни вона на хвилю припинилася, але після підняття назад промислового руху почалася наново зі збільшеною силою.

Причини сьої великої мандрівки народа не ріжняться від причин других новочасних мандрівок.

Причини в першій мірі економічні. Мурина визволено на волю, але не дано йому землі, тої основи всякої свободи. Наслідки такого визволення були тяжкі. Він далі лишився рабом, хоча на папери свобідним рабом.

З економічним поневоленнем, як звичайно, йшло політичне: Мурина на папери признано свобідною людиною, але на ділі ріжними штучками позбавлено політичних прав. До нього примінено правдиво польську ґеометрію виборчу, яка не дає Муринам вибрати свого представника навіть в округах, де вони мають подавляючу більшість.

З позбавленнем політичних прав ішло рука об руку позбавлення доступу до освіти; як всюди в світі, як в Польщі, як в Москві, так і в Америці, гнобителі вважають темноту угнетених першою умовою продовжування гнету, а їх освіту першим кроком до бунту.

Наконець, з політичним, економічним та культурним упослідженнем ішло також найбільше з усіх болюче упослідженне товариське: Мурин не вважався за рівного білому чоловікови. Його вважали за худобу. З ним білі не товаришують. Для чорних на полудни осібні реставрації, осібні готелі, осібні зелізниці, осібні стріткари. Чорним всі погорджають, покидують, цураються, уникають. Що найдивнійше з усего, то те, що ніхто відай так не погорджує нещасним Мурином, як нещасний білий, як та „біла полова", яка серед рабства та пониження Муринів і сама не може добути собі кращого існування.

Чи дивуватися, що серед таких умов Мурин почувався нещасливий? Що він, збіджений, переслідуваний, позбавлений культури, погорджуваний на кождім кроці, старався вирватись кудись, де може й не так дуже ліпше, але на всякий спосіб інакше? Певна річ, що північ йому не принесе раю. Тут для нього нездорове підсоння. Тут місто роботи на фармі виснажуюча робота на фабриці. Тут жде його ненависть білого робітника до конкурента, що самою своєю появою обнижує заплату. Та мимо сього життє Мурина на північи під богатьома зглядами краще, як воно було на полудни. Мурин поплив на північ, бо риба пливе, де глибше, а людина йде, де ліпше.

Ся нутрішна еміґрація в Америці буде певно мати поважні суспільні наслідки. Певна річ, що наплив чорних еміґрантів з полудня на північ поповнить недостачу робочих рук, на яку послідними тижнями нарікають північні фабриканти. Певно, спершу робітники будуть з сього невдоволені, бо се буде утруднювати боротьбу робітників за ліпшу плату. З часом, однак, се вирівнається, бо Мурини показують орґанізаційну здібність.

Зате труднійше буде полудневим стейтам без Мурина. Так як на північи муринська іміґрація буде обнижати уровень життя, так знов на полудни їх еміґрація викличе поправу життя тих, що там остали. Вже тепер думають за вирівнанне положення Мурина з положеннем білого. З часом, як від сього еміґрація не здержиться, се вирівнюванне піде ще далі. Далі південні фармери будуть змушені поставити свої фарми на фабричну стопу, на якій вже здавна находяться північні фарми.

Словом, при помочи міґрації наступить велике вирівнанне полудня з північчю.

„ЖИВА ЦЕРКВА" НА СЛУЖБІ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО „УРЯДУ"

З Харкова повідомляють, що туди приїхали з Москви представники „живої церкви", яку тепер підтримує советський „уряд". Представники „живої церкви" мають завданне зібрати інформації про становище української автокефальної (самоуправної) церкви, якої зруйнуванне є тепер одним з головних завдань московської „живої церкви". Голова советського „уряду" на Україні, Раковський, приймаючи представників „живої церкви", висловив їм свою надію, що при їх допомозі йому вдасться знищити на Україні „церковну контр-революцію".

Наслідком висловлених Раковським надій, з кінцем місяця березня переведено в Харкові, Києві та по інших містах на Україні численні арешти серед священиків української автокефальної церкви.

З ПОЗА ЧЕРВОНИХ МУРІВ

Українські справи на „всеукраїнськім" зїзді комуністичної партії й на черговій сесії „всеукраїнського55 ЦІК-а. — Справа Східної Галичини. — Українське видавництво. — Боротьба з українською церквою.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Місяць квітень біжучого року ознаменувався на совітській Україні двома „високополітичними" подіями. Дня 14. квітня у Харкові відбулась сема „всеукраїнська" конференція комуністичної партії, на яку прибув з Москви „сам" Троцький. По кількох днях у тім самім Харкові розпочалась чергова сесія „всеукраїнського ЦІК-а. Таким чином, влада законодатна (комуністи) й влада виконавча (ЦІК) сучасної України майже рівночасно мали нагоду показати світови „своє лице".

Дебати й постанови обох цих влад у справах партійних, загальноросійських і міжнародних можемо поминути без уваги. Хто спеціяльно цікавиться тими дебатами й постановами, може прочитати дотичні звіти про всеросійський комуністичний зїзд і про наради російського ЦІК-а у Москві. Ріжниці між тим, що говорилось і затверджувалось у Харкові та Москві, він не знайде ніякісінької. Дисципліна партійна та урядова ще настільки серед большевиків сильна, що досить Москві кивнути пальцем, а Харків той „натяк" вже розуміє й відповідно поводиться. Не дурно-ж і столицю совітської України перенесено з Києва до Харкова: щоб ближче було „кивати"...

Одиноке, що може нас цікавити в тих дсох „високополітичних" подіях, це та „українїка", яка в них проявилась. У дуже скромних, майже гомеопатичних дозах, але всетаки проявилась.

Справа Східної Галичини, яка саме за два тижні перед тим зістала „вирішена" у Парижі, звернула на себе увагу як комуністичної конференції, так і „ВІЦІК-а". На конференції цеї справи торкнувся в своїм останнім слові Раковський. Повного тексту його промови не маємо, а знаємо лише, що „президент" совітської України говорив взагалі про „зріст українського національного руху". Комуністична партія, — сказав він, — мусить звернути на цей рух свою особливу увагу „з огляду на стихійне прагненнє до нас мілїонів селян Галичини, Буковини та Бесарабії".

Докладнійші відомости маємо про виступ голови українського „ЦІК-а" Петровського у справі Сх. Галичини. Складаючи перед загальними зборами ЦІК-а звіт про закордонну політику совітського уряду, Петровський сказав, що наразі уряд обмежився нотами протесту (свого часу видрукованими у „Свободі". — Ред.) з приводу приєднання Сх. Галичини до Польщі. **Однак, не є виключена можливість инших, більш енерґійних виступів на майбутній европейській конференції, яку знов хотять скликати політичні круги Парижа, Лондону й Риму, про що Чічерин вже дістав повідомленне приватною дорогою.** Представників совітської Росії буде запрошено на ту конференцію, як що до того часу совнарком полекшить економічні умови для допущення чужоземного капіталу в промислові й торговельні підприємства союзних совітських републик. „Але в кождім разі, — закінчив Петровський, — аж до вирішення східно-галицької справи в бажанім для нас напрямку ми не відступимо з наших позицій, не зважаючи на ріжні погрози анґлійського кабінету, який помалу випускає керму европейської політики зі своїх рук і нашим коштом хоче поправити свої помилки, допущені в Лозані та Парижі".

Нотуючі ці виступи, мовляли, з журналістичного обовязку, ми вважаємо не меншим обовязком рішучо остерігти легковірних проти надавання тим виступам якогонебудь реального значіння. У найкращім випадку Сх. Галичина буде для большевиків таким самим „способом застрашування противника", яким вона досі була для Англії. Треба буде виторгувати якунебудь політичну чи економічну уступку від Польщі й Франції, тоді й зявиться на сцені східногалицька справа. Коли-ж уступка буде виторгована (нашим коштом); тоді совітська дипльоматія „зарезиґнує" зі Сх. Галичини, як перед двома роками „зарезиґнувала" у Ризі.

Від сесії ВУЦІК-а вернімо знов до комуністичної конференції. На засіданню з дня 7-го квітня тут виникла цікава дебата з приводу видавництва української літератури. Представник центарльного комітету комуністичної партії Лебедь повідомив конференцію, що „Українське Державне Видавництво" („Всевидат") половину своїх публікацій видало українською мовою, а з числа видань, призначених для села, по українськи надруковано 99 відсотків.

Не зважаючи на ці, здавалося-б, дуже потішаючі відомости, багато комуністів зпоміж участників конференції виступило з нарїканнями, що українською мовою видається занадто мало. Не знаємо, як довго цей спір між тов. Лебедем і „шовіністично-настроеними" комуністами тривав і чим він закінчився, але вже самий факт, що такий спір міг виникнути на комуністичній конференції і в присутности „самого" Троцького, дає багато до думання. Що-ж до суті цього спору, то маємо щасливу нагоду розвязати його **з офіціяльними даними в руках.**

У Київі, в місяці березні, відбулась перша всеукраїнська вистава друкованих творів. Виставу впорядкував науковий інститут українського книгознавства, зібравши з великою сумлінністю та пильністю все, що тільки можна було зібрати. З приводу цеї вистави варто було-б написати окремо й спеціяльно, але так вже до слова тут прийшлося, що волимо подати лише частину одержаних нами відомостей.

Отож насамперед маємо дуже цікаві відомости про розвиток української преси від початку революції. Газет і журналів видавалося в ріжних роках:

Роки	ГАЗЕТИ: Укр. мовою	ГАЗЕТИ: Моск. мовою	ЖУРНАЛИ: Укр. мовою	ЖУРНАЛИ: Моск. мовою
1917	108	431	50	314
1918	108	219	129	100
1919	149	116	83	105
1920	84	71	41	78
1921	84	147	39	35
1922	19	44	34	124

Кождий, хто хоч трохи розуміється на мові чисел, побачить з цеї табельки, до якого страшного занепаду довели большевики українську пресу. Правда, число московських видань на Україні також зменшилось, але воно в останніх роках проявляє тенденцію до зросту, тоді як українські видання систематично й безупинно зменшуються в числі. Занепад українських газет триває безупинно вже третій рік, а занепад журналів — четвертий рік. А це саме той час, відколи большевики отаборились на Україні більш-менш стало.

Ще виразнійше побачимо большевицьку „прихильніть" до українського друкованого слова, коли поглянемо на другу табельку, яка показує розвиток **партійної комуністичної** преси на Україні. Було отже всіх видань, газет і журналів.

Роки	Укр. мовою	Моск. мовою
1917	—	4
1918	1	6
1919	21	30
1920	63	120
1921	75	169
1922	43	146

От вам і 99 відсотків видань українською мовою! Доки большевики здобували Україну, доти вони й користувались українською мовою, як аґітаційним знарядем, а як „здобули", то зараз і зменшили число українських партійних видань мало не вдвоє. Число-ж партійних видань московською мовою хоч і зменшилось трохи проти передостаннього року, але все ще в 3½ рази випереджує українські видання.

Як бачимо, українські комуністи мали повну рацію, нарікаючи на те, що „мало видається по українськи". Шкода лише, що з їх нарікань ледве чи що вийде. Але, як сказано, самий факт порушення цеї справи на комуністичній конференції означає вже дуже багато.

Ще одна національно-українська справа була порушена в першім закритім засіданню ЦІК-а, а саме: справа боротьби з українською церквою. Як відомо, київський губерніяльний комітет комуністичної партії недавно постановив розпечатати й оглянути всі святі мощі з Києво-Печерської Лаври, а саму Лавру потім передати робітникам для клюбів та кінотеатрів. Київський „губісполком" цю постанову затвердив. Отож тепер 16 членів ЦІК-а подали мотивовану заяву, щоб та постанова не виконувалась, бо це може викликати розрухи серед української віруючої людности, яка готується до збройної одсічі проти цього блюзнірського замаху на народні святощі.

Заява ця не обміркувувалась, а була передана до відома совнаркома та голови українського ЦІК-а. Невідомо й тут, яка практична користь буде з цього виступу 16 „фанатиків", але вже те цікаво й заслуговує на як найбільшу увагу, що українські „шовіністи" й „фанатики" потроху починають приходити до слова на „правовірно комуністичній" Україні.

Берлін, 23. квітня.

Радянин.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

ДВАНАЙЦЯТЬ БОРЦІВ

УРИВОК З „НОКТУРНА".

А кров із руських ран
все рине, рине...
Ів. Франко:
„На старі теми".

Дванайцять борців
З Камянця аж до нової Ґренади,
Дванайцять стрільців
Волічеться слідами бригади.
О славо, кервавая славо!

Не мають плащів
На спинах старече лахміття,
В потусклих очах сльози світять.
О славо, кервавая славо!

„Вже шестий рік,
Як батька і матір я покинув.
Найкращий вік
Боровся я за Україну.
О славо, кервавая славо!

„Як я ішов,
То мати з жалю умлівала.
Не сльози — кров
З старечих очей проливала.
О славо, кервавая славо!

„А батько мій
Дививсь, дививсь довго за мною.
— Стій сину мій! Стій!
Підожди і я піду з тобою!
О славо, кервавая славо!

„Над Липою впав,
Як сипнули градом гранати.
Часу я не мав,
Щоб гідно його поховати.
О славо, кервавая славо!

„За боєм бій,
На тілі щораз нові рани.
Цінний вогній
Дали ми тобі краю коханий!
О славо, кервавая славо!

„Хто з нас упав,
Як дуб, що його звалять громи.
Без ліків конав
Без даху і без клаптя соломи.
О славо, кервавая славо!

„Хібаж знає світ,
Як боровся стрілець в лютім бою.
Без куль, без чобіт,
Без їжі, з кишенею пустою.
О славо, кервавая славо!

„Бють гармати, дим...
Треба з трупів було дерти шмати.
Бо не було чим,
Кров, що з ран плила гамувати.
О славо, кервавая славо!

„І не мали ми
Чим гасити жаги степової,
Хіба лиш сльозами,
Хіба думкою, що ми герої.
О славо, кервавая славо!

„І не було нам
Розуміння помежи братами.
Ми до волі брам
Головою товкли, кулаками.
О славо, кервавая славо!

„Головою товкли,
Пожар кровю своєю гасили.
Нуждарями лягли,
Але браму таки відчинили.
О славо, кервавая славо!

„Тож проклін, проклін,
Тим, що хочуть її зачинити!
Нам від Сяну по Дін
Або жити, або нам не жити!
О славо, кервавая славо!"

ГАЛИЦЬКЕ УКРАЇНСЬКЕ ЖІНОЦТВО В ОБОРОНІ НАЦІОНАЛЬНОГО ІМЕНИ

У відповідь на обіжник шкільних польських властей в справі зміни назви учительських українських курсів у Львові і Перемишли на „державна семінарія з рускою мовою навчання" і вживання в шкільних свідоцтвах і шкільній переписці назви „руский" замісць „український" — перше зареагувало наше львівське жіноцтво, скликуючи на день 16. лютого ц. р. довірочну нараду. І знать, відчули всі, що справа не така маловажна, як собі деякі з нашого громадянства уявляють, бо саля нарад наповнилася по береги, а жива дискусія і заінтересування зібраних доказували наглядно, що справа актуальна, пекуча, що торкнула вона самих основ національного нашого істнування.

Наради відкрила п. М. Білецька, пояснивши коротко ціль сходин, а потім передала слово референтці К. Малицькій. В довшій промові бесідниця зясувала значіння рідної школи і боротьбу за неї у всіх культурних народів державних і недержавних — відтак перейшла історію нашого українського шкільництва на всіх територіях української землі від народньої школи до університету — підчеркнула змагання послідних десятків літ у нас в Галичині за сотворення власного приватного шкільництва, а наконець вказала на стан, в якому під теперішню хвилю находяться наші українські школи державні і приватні. Прелеґентка з жалем сконстатувала, що наше громадянство за мало цікавиться шкільними справами, не оцінює ще вповні клича чия школа — того будучність, тим то на наших очах гине українська школа по селах і містах, меншає школа по селах і містах, меншає число українських шкіл, меншає і число свідомого українського учительства, а наша суспільність, немов загіпнотизована повоєнною зневірою, не реагує на се як слід, не упімнеться за свої права, не стає в обороні своєї школи на своїй землі. Сей настрій нашого громадянства з одної сторони, а рабську залежність учительства з другої, використовує теперішня влада, щоби нишком поволи покласти свою важку руку на все наше шкільництво, а послідний указ про зміну назви викладної мови, матірної мови школярів, був тільки добре підготованим і в пору виміреним поличником. Значить: нині нема вже українських учительських курсів в Перемишли і у Львові, а є „державна семінарія з рускою мовою навчання"; на свідоцтвах на тлі польського орла фіґурує руска мова, яка буцім то має бути рідною дітвори і молодіжи — по клясах на місци нашого тризуба повисне той сам польський орел, а портрет Т. Шевченка чи Шашкевича уступить місця начальникови польської держави. Момент добре підібраний: семінарія має бути переорганізована на самостійну, розписані конкурси на посади директора і професорів, отже з того боку запевнена мовчанка, а наші шкільні достойники заспокоюють громаду: „не треба, мовляв, кричати, а то замкнуть нам і ці школи". Але коли мовчать верхи і учительство, не можуть мовчати родичі і загал громадянства і нинішні збори повинні грімко запротестувати проти накидування нам чужої, противної нам назви „руский" замісць „український" і затирання в цей спосіб національної назви, прислугуючої і признаної цілим культурним світом великому українському народови. Прелеґентка ставить в тім дусі резолюцію, яку збори повинні подати до відома польським шкільним властям, Українському Клюбови Волині, Холмщини, Підляша й Полісся у варшавському соймі і сенаті, міжнародньому жіноцтву і заграничній пресі.

Реферат і кінцеві виводи прелеґентки викликали живу дискусію. Всі присутні висказали своє негодування з приводу мовчазного поведення в цій справі наших представників в Кураторії, управи школи і більшости учительства, а також здивування, що родичі дітей і молодіжи не реагували ще досі на цей факт і приняли свідоцтва зі зміненою назвою української школи і української мови. Почулися голоси, що такий сам обіжник мав бути висланий до всіх українських середних шкіл державних і приватних з правом прилюдности, але покищо досі його там не примінено. Бесідниці зазначували вагу цего безправства займ. властей, вказуючи, що воно не така дрібна справа, як кому здається. Зміна національної нашої назви — це добре нам відома з передвоєнних часів польська орієнтація супроти нас, це новий поділ корінного українського населення на Русинів тут в Галичині і Українців там за Збручем, це ніж приложений до одноцільного живого організму, якого злука коштувала стільки крови. І ми не можемо мовчки перейти над цим фактом і спускатися на це, що більш свідомі учителі перечеркнуть в формулярах слово руский, а напишуть український — оден перечеркне, другий позабуде, і слово руский стане втискатися знову до наших шкіл і учебників і будити заколот в дїточих душах. Тому: будьмо сторожкі і чуйні!

На зборах порушено також справу приміщення хлопячої і дівочої української школи вправ при вул. Сикстуській в сусідстві салдатів і в таких умовинах, що противорічать найпримітивнійшим вимогам гигієни і педагогіки.

На зборах з кількох сторін висловлено бажання, щоби в найблищому часі повстали при наших школах „кружки матерей", подібно як вони істнують у инших народів та в наших сусідів.

Збори порішили звернутися до всіх наших культурних, просвітних і політичних організацій із зазивом щоби й вони виступили з відповідним протестом проти обіжника польських шкільних властей — а від себе ухвалюють Збори українського жіноцтва резолюцію, яку вибрана депутація жінок вручить кураторови Собіньскому з відповідним меморіялом в цій справі.

Порішено, в найблищому часі скликати знова нараду родичів, на якій піддасться під дискусію стан наших шкіл приватних і державних, їх потреби і навчання, бо богато з наших шкіл є тільки українськими по імени, а не по сути навчання, по духови проводу. Тільки заінтересовання як найширших кругів своєю школою, своїм учительством і його працею дасть тій школі певний ґрунт, тверду опору проти усяких ворожих затій.

Протест.

Збори ухвалили одноголосно слідуючу резолюцію:

Українське жіноцтво, зібране на зборах дня 16. лютого 1923 р. у Львові, протестує проти накидування українським школам польською шкільною владою: міністерством освіти у Варшаві та шкільною кураторією у Львові, чужої нам національної термінольоґії, а саме: руський, замісць український. Матери-Українки протестують проти введення баламутства в молоді діточі душі через вживання в школі иншої національної назви ніж та, що належить великому українському народови на всіх просторах України. Українські матери домагаються негайного привернення національної термінольоґії в назві шкіл, в формулярах свідоцтв, печатці і т. и.

(„Гр. Вістник").

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Січові Стрільці, від. 44 повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, 13. мая у греко-православній гали о годині 2. пополудни. Проситься усіх членів аби прийшли і виповнили свої залеглости. — Л. Демчук, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Товариство Мир від. 324 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 3. годині попол. в неділю, 13. мая в гали Укр. Громади під ч. 2309 Фермонт Евню. На порядку нарад будуть прочитані два листи з краю. — Н. Самбір, предс.; І. Слободзян, секр.

ВЕСТ ГЕМОНД, ІНД. Товариство І. Франка, від 108 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 4. годині попол. в неділю, 13. мая в гали під ч. 101—155-та ул. На порядку нарад важні справи до обговорення і вирівнанне місячних вкладок. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — А. Грицак, предс.; Т. Грицак, секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. Тов. Українська Січ, від. 182 повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о 2. годині пополудни в неділю 13. мая в гали Укр. Школи під ч. 212 Президент ул. На порядку нарад є товариські справи до полагодження. Будеться приймати нових членів без вступного до Січи і до У. Н. Союза. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник 1 дол. — Д. Лещишин, пр.; М. Пипюк, секр.

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА. Бр. св. Михаїла, від. 357 повідомляє, що надзвичайний мітинґ відбудеться о 2. годині попол. в неділю, 13. мая в домі під ч. 724 Дук ул. На порядку нарад суть важні справи до полагодження. — А. Візний, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. мая в Укр. Нар. Домі при Вест 14-тій ул. Проситься прийти на сі збори, бо є важні справи до полагодження. — Т. Федорчак, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Мітинґ Сестр. Рож. Пр. Богородиці, від. 36 відбудесь в неділю, 13. мая о годині 3. пополудни в гали церковній під ч. 303 Гудсон Евню. Проситься членкиць явитися і заплатити свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будесь принимати також нових членкиць без вступного. — Зофія Галушка, Зофія Гунька.

ВЕН ВОРГИС, ПА. Тов. Тараса Шевченка, від. 240 повідомляє своїх членів, що надзвичайний мітинґ відбудеся о 7. годині вечером в суботу, 20 мая в домі Івана Хухри, на фармі. Проситься всіх членів і членкиць, аби на той мітинґ явились, бо є дуже важна справа. — М. Звірек, секр.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й. Бр. св. Юрія, від. 160 повідомляє своїх членів, що річний мітинґ відбудеться 12. мая о 7. годині вечер під ч. 66 Чорч стріт. Мають явитись всі члени, бо неявившийся член підлягає карі 1 доляра, а урядник 2 дол. — Я. Притика, предс.; Т. Білоус, кас.; Л. Ковальчук, секр.

ГЕМТРЕМК, МИЧ. Тов. ім. М. Січинського, від. 146 повідомляє, що мітинґ відбудеться о 3. годині пополудни в неділю, 13. мая в гали Української Хати під ч. 2240 Ґрейлинг ул. Проситься всіх членів прийти, бо є важні справи. — П. Гнідук, секр.

ЛУДЛОВ, МАСС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 253 повідомляє своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 13. мая о 2. годині пополудни в гали під ч. 5 Лаклан ул. Кождий член повинен явитися на сім мітинґу бо буде відчитаний чвертьрічний приход і розхід, а також є богато справ до полагодження. — М. Мишлівський, секр.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць квітень, 1923 року.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	350.29	140.	39.51
2.	125.33	141.	15.28
3.	54.57	142.	88.03
4.	61.86	143.	52.55
5.	41.13	144.	49.67
6.	21.76	145.	38.96
7.	141.55	146.	60.74
8.	76.90	147.	139.01
9.	75.13	148.	11.17
10.	169.78	149.	46.59
11.	20.43	150.	12.03
12.	108.97	151.	40.73
13.	38.15	152.	18.20
14.	51.47	153.	14.53
15.	42.25	154.	41.41
16.	32.69	155.	193.44
17.	24.08	156.	29.68
18.	107.26	157.	64.16
19.	9.19	158.	7.85
20.	104.67	159.	47.33
21.	18.45	160.	81.94
22.	72.20	161.	41.24
23.	23.23	162.	36.92
24.	101.84	163.	45.04
25.	30.79	164.	26.37
26.	21.46	165.	98.87
27.	37.97	166.	18.41
28.	118.97	167.	16.85
29.	126.33	168.	104.02
30.	40.43	169.	27.14
31.	84.32	170.	162.29
32.	28.86	171.	40.41
33.	25.30	172.	46.05
34.	73.54	173.	28.84
35.	21.66	174.	39.70
36.	30.66	175.	76.22
37.	26.00	176.	26.34
38.	214.05	177.	47.96
39.	63.38	178.	11.76
40.	22.48	179.	133.70
41.	46.48	180.	14.87
42.	96.50	181.	107.38
43.	21.29	182.	69.06
44.	61.77	183.	63.92
45.	116.45	184.	6.97
46.	26.50	185.	36.55
47.	20.00	186.	67.65
48.	59.18	187.	42.60
49.	6.31	188.	12.32
50.	30.94	189.	10.80
51.	60.95	190.	12.53
52.	22.49	191.	38.29
53.	48.42	192.	30.74
54.	11.76	193.	131.08
55.	34.98	194.	7.70
56.	63.38	195.	33.78
57.	72.70	196.	33.05
58.	42.25	197.	28.60
59.	58.80	198.	38.30
60.	12.37	199.	17.47
61.	57.66	200.	62.85
62.	76.04	201.	32.67
63.	252.37	202.	17.24
64.	38.92	203.	70.19
65.	148.47	204.	9.95
66.	66.12	205.	12.19
67.	82.40	206.	189.04
68.	18.23	207.	28.71
69.	93.99	208.	18.59
70.	199.84	209.	111.81
71.	16.65	210.	37.07
72.	30.00	211.	66.58
73.	73.10	212.	15.57
74.	24.54	213.	228.13
75.	45.98	214.	26.27
76.	149.25	215.	40.80
77.	66.42	216.	26.50
78.	134.04	217.	155.65
79.	8.00	218.	157.33
80.	28.94	219.	31.26
81.	118.84	220.	86.67
82.	31.75	221.	247.07
83.	55.46	222.	12.73
84.	9.62	223.	121.46
85.	75.77	224.	20.29
86.	81.19	225.	32.19
87.	82.94	226.	18.06
88.	18.77	227.	52.37
89.	7.67	228.	37.39
90.	94.20	229.	168.62
91.	174.81	230.	143.70
92.	20.85	231.	37.39
93.	16.53	232.	55.05
94.	57.45	233.	54.68
95.	69.16	234.	122.70
96.	160.16	235.	72.31
97.	40.64	236.	16.00
98.	117.92	237.	121.31
99.	134.23	238.	13.13
100.	69.62	239.	152.44
101.	43.47	240.	16.50
102.	198.75	241.	15.58
103.	48.83	242.	41.95
104.	134.38	243.	56.46
105.	75.03	244.	27.54
106.	161.13	245.	69.73
107.	48.97	246.	18.87
108.	48.65	247.	158.45
109.	89.83	248.	51.49
110.	20.76	249.	28.46
111.	30.48	250.	6.92
112.	124.81	251.	68.11
113.	70.50	252.	27.85
114.	46.97	253.	23.43
115.	16.70	254.	88.00
116.	32.56	255.	55.45
117.	79.94	256.	13.21
118.	60.97	257.	11.98
119.	28.87	258.	24.74
120.	101.12	259.	107.47
121.	44.39	260.	17.93
122.	21.14	261.	10.63
123.	38.24	262.	20.43
124.	45.56	263.	17.99
125.	18.89	264.	16.23
126.	48.47	265.	16.56
127.	87.43	266.	7.85
128.	36.74	267.	21.86
129.	16.34	268.	39.41
130.	141.10	269.	25.61
131.	13.84	270.	124.88
132.	117.38	271.	14.56
133.	130.78	272.	22.00
134.	21.72	273.	54.87
135.	116.21	274.	111.84
136.	110.55	275.	16.03
137.	76.28	276.	255.24
138.	24.43	277.	32.24
139.	38.64	278.	40.59

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
279.	24.29	341.	60.92
282.	75.95	342.	81.58
283.	65.99	344.	20.64
286.	49.95	347.	31.20
288.	107.14	350.	39.78
290.	29.13	351.	30.48
291.	24.63	354.	33.95
292.	132.58	355.	67.41
293.	16.37	357.	34.74
295.	100.58	363.	63.02
296.	105.71	364.	87.73
300.	443.27	365.	55.40
301.	83.65	367.	106.41
308.	96.85	369.	80.76
314.	9.49	370.	126.64
315.	12.38	371.	57.32
316.	166.24	379.	44.18
317.	53.43	380.	23.46
318.	33.90	381.	12.60
320.	33.80	384.	87.97
321.	51.97	385.	107.60
323.	44.74	388.	82.46
324.	52.39	391.	20.20
326.	102.88	392.	13.51
330.	77.82	393.	24.96
332.	53.94	396.	58.67
336.	76.36	400.	30.85
338.	217.32	401.	22.29
339.	50.94	402.	3.67

З місячних складок	20.939.06
Процент від бондів	2.860.29
Процент від моргечів	286.25
Сплати моргечу	500.00
Сирітські части по бл. п.:	
Ілько Терпливець, в. 159	400.00
Петро Мельник, в. 270	400.00
Григ. Чорненький, в. 10	300.00
Ілько Симчак, в. 2	125.00
Разом	25.810.60

РОЗХІД

Посмертне по бл. п.:

Іл. Терпливець, в. 159	1.000.00
Мих. Стислий, в. 172	233.33
Петро Мельник, в. 270	1.000.00
Ю. Мельниковска, в. 385	500.00
В. Брецкович, в. 73	1.000.00
Григ. Яремко, в. 44	1.000.00
Стефан Лесюк, в. 96	500.00
Мих. Савчин, в. 251	1.000.00
Григ. Чорненький, в. 10	500.00
Ілько Симчак, в. 2	1.000.00
Дмитро Швед, в. 185	1.000.00

Запомоги з фонду запомогового:

Панько Стиранка, в. 106	25.00
Юрій Манько, в. 149	50.00

Виплати з фонду сирітського:

Григ. Нагребний, в. 155	777.73
Олекса Козуб, в. 81	287.50

Розходи адміністраційні:

„Свобода" за орган	2.945.40
„Свобода" за друки, щищенне, світло, опал	392.25
Прибори для відділів	662.50
„Свобода" за книжки	154.22
Оцінка грамот для стейтів	303.25
Платня гол. уряду	445.00
Канцелярійні видатки	71,61
За печатки для відділів	50,75
За лайсенс стейту Огайо і вкладки Чемберс оф Каммерс	50.00
Головний лікар	37.50
Кошта полагодження справ правних	16.60
Податок за воду	26.75
Разом	15.029.39

ЗІСТАВЛЕННЄ

Готівка з кінцем міс. марта остала	159.544.34
Прихід за квітень	25.810.60
Разом	185.354.94
Розхід за квітень	15.029.39
Готівка з кінцем міс. квітня остає	170.325.55

БІЛЯНС

Стан чинний:

Готівка	170.325.55
Моргечі	193.395.55
Бонди	454.166.48
Реальність	19.500.00
Друкарня	34.000.00
Разом	871.387.58

Стан довжний:

Фонд посмертний	508.334.48
„ резервовий	176.555.95
„ адміністрац.	25.203.68
„ запомоговий	22.448.50
„ народний	59.41
„ конвенційний	13.288.79
„ сирітський	125.496.77
Разом	871.387.58

С. Ядловський, гол. предс.
В. Левчик, гол. касієр
Р. Слободян, г. фін. секр.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ У. Н. С.

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за місяць квітень, 1923 року.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	15.10	158.	65
2.	6.65	159.	3.60
3.	5.65	160.	13.75
4.	2.70	161.	4.10
5.	5.40	162.	3.00
7.	23.00	163.	4.50
8.	4.95	165.	5.85
9.	7.42	168.	11.50
10.	1.80	170.	11.50
14.	2.05	174.	2.93
15.	5.90	175.	4.95
16.	5.85	176.	2.70
18.	11.00	177.	1.15
20.	4.28	179.	13.30
21.	90	181.	14.65
22.	11.70	182.	5.20
24.	7.90	192.	1.80
25.	2.50	193.	9.45
27.	2.25	196.	3.15
28.	13.50	198.	2.00
29.	6.30	200.	9.67
30.	5.85	203.	3.85
31.	13.27	204.	2.50
34.	2.95	206.	18.90
38.	24.55	208.	1.35
39.	3.82	209.	9.25
40.	1.58	210.	5.40
41.	4.15	211.	5.65
42.	5.85	213.	22.05
43.	1.40	214.	5.40
44.	16.65	218.	19.15
45.	5.63	220.	11.03
47.	1.80	221.	8.33
50.	3.95	223.	12.20
51.	2.03	224.	1.13
52.	90	226.	1.35
53.	4.95	228.	4.35
55.	5.90	229.	5.40
57.	4.75	230.	14.65
58.	3.20	232.	3.83
59.	3.20	233.	90
61.	4.73	234.	23.25
62.	7.20	237.	11.50
63.	26.80	239.	8.10
64.	5.90	241.	2.70
65.	8.55	242.	2.70
67.	4.05	243.	16.20
68.	1.35	244.	1.80
70.	15.53	245.	7.60
72.	5.25	247.	16.20
73.	4.95	248.	1.15
74.	1.00	250.	1.57
75.	7.55	251.	8.35
76.	15.75	252.	75
78.	4.75	258.	2.95
80.	45	259.	9.00
81.	4.75	261.	2.00
82.	2.95	262.	2.48
83	7.70	270.	17.35
85.	9.00	274.	8.55
87.	9.00	276.	25.45
90.	10.80	278.	6.10
91.	14.00	282.	10.80
93.	45	283.	5.85
94.	6.10	288.	13.05
96.	12.40	289.	7.05
97.	2.25	292.	6.30
98.	3.15	295.	2.95
99.	20.70	296.	3.82
100.	3.85	300.	21.70
102.	18.25	301.	9.45
103.	1.35	308.	16.90
104.	16.05	314.	1.00
105.	3.45	316.	7.65
106.	3.00	317.	5.25
108.	8.33	320.	2.48
109.	5.25	321.	7.65
110.	68	323.	4.10
112.	8.80	324.	5.38
113.	5.85	326.	12.37
114.	1.80	330.	2.70
116.	2.05	332.	4.30
120.	4.65	338.	19.40
121.	5.85	339.	6.30
123.	2.03	341.	2.25
124.	9.90	342.	11.70
128.	6.10	347.	4.75
130.	2.45	350.	2.13
131.	1.15	355.	1.75
132.	22.05	357.	70
133.	5.65	363.	5.85
135.	2.50	364.	2.93
136.	11.55	365.	4.05
137.	7.95	367.	4.83
142.	6.75	369.	11.50
143.	2.25	370.	6.10
145.	1.60	371.	6.75
146.	6.15	379.	2.70
147.	17.10	380.	2.93
149.	5.17	384.	8.80
153.	2.00	385.	7.00
155.	27.25	388.	5.00
156.	4.50	396.	8.10

З місячних вкладок	1.451.64

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Гелина Сулима, в. 98	32.00

Розходи адміністраційні:

„Свобода" за друки	210.00
Оцінки грамот для стейт.	53.25
Платня робітника	125.00
Видатки канцелярійні	11.00
Разом	431.25

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. марта остала	17.647.51
Прихід за квітень	1.451.64
Разом	19.099.15
Розхід за квітень	431.25
Готівка з кінцем міс. квітня остає	18.667.90

Зіставлення по фондам:

Фонд посмертний	15.119.64
„ адміністрац.	3.548.26
Разом	18.667.90

С. Ядловський, гол. пред.;
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

ЗІЛЛЯ — ОТРУЇ

Блекота, або куряча сліпота.

Ся ростина роете побіля оселі чоловіка; заввишки з аршин; величенькі руді квітки густо вкриті синенькими жилочками; головки тичечок зовсім сині; невеличкий овоч, завбільшки з горіха, ховається звичайно насподі чашечки квітки.

Всі частини блекоти дуже отрутні, а найпаче корінь та насіння, котрі заподіють теж саме, що й дурман або й ще гірше. Не дурно кажуть про такого, що не-знать-що робить: наівся блекоти; не дурно її й курячою сліпотою звуть, бо від неї справді й кури і всяка инша птиця сліпне, та не тільки сліпне, а й зовсім гине. Ну, та се ще не дуже велика шкода, а от лихо — що вона чоловікові заподіює! Спершу від неї якось в очах миготить, далі зовсім туманіє, потім чоловік куняє і йому ввижаються всякі страховища, а прокинувшись бігає та галасує, мов навісний; далі зовсім божеволіє, нарештіж так занепадає, що йому важко й руку підвести, а серце ледве-ледве стукотить, і безщасний умірає в лютій муці.

Оповім ще саме про ті пригоди, які декому од нез траплялися. Одного разу якісь ченпопоїли в обіді замісць доброго зілля та листя блекоти: які багато зіли, ті незабаром сконали, якіж небагато, ті вичуняли, хоч і набралися чимало лиха, — кинулися читати, так очей не підведуть, хтож силкувався розібрати, то прикладав до святого письма ка-зна-що; иншіж неборaки тільки раз-у-раз губи витирали, кажучи, що по їх наче б-то мурашки бігають та лоскочуть. Один хлопець якось ненароком наівся її, так йому усе здавалося величенним: невеличка ломачка, що лежала на стежці, здавалася йому товстою колодою, і він все силкувався переступити її та так і не переступив, бо що-разу такечки підіймав свої ноги, що не вдержиться та й беркицне. Або теж: один лікар нараяв якійсь хворій два зілля, в одному — купатись, а друге пити; в першому зіллі, як і треба було, була й блекота, але сердешна помилилася: стала його пити, а в другому купатись. Отже, тільки випила, голова їй разом закрутилася, очі страшенно почервоніли, вся вона зашарілась, росплела та роспустила навіщось свої коси, дали — зовсім роздяглася та й почала танцювати, не памятаючи нічого й не чуючи, як її мати умовляла, а як випила вдруге, то вже зовсім збожеволіла і певно померла-б, колиб не зарятували, дізващись про ту помилку.

Але блекота і в пригоді стає: з її насіння бють олій, котрий запомагає добре проти опуху; олій сей зветься в аптеці блекотним маслом. Та й свіжий лист блекоти, потовчений з салом, так само запомагає.

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ЖИВИЙ НЕБІЖЧИК

(Оповіданне з початку 16-сотих років).

(Продовженне).

(19)

— Недурний він і не маячить, — відповів Кость. — Деякі познаки вже давнійше казали мені підозрівати, що мій небіж тоді не погиб, та що також спаслися два опришки. Як вони справді лишилися живі, то чомуж би не могли тепер показатися в Пятниках? Матвій не знає моїх здогадів, отже взяв їх за небіжчиків, що ходять.

— То неможливе, — заперечив ротмістр.

— Чи ви, пане ротмістр тямите, як то ми в ночи...

— Тямлю. Ми зблудили і трупів не знайшли.

— Ми не зблудили. Ми були на місци. Але трупів там вже не було. Трупів або хтось вабрав, або ті трупи були живі і вони самі встали, та відійшли. Я до того додумався зараз на другий день. Я досвіта пішов на місце і знайшов трупи, але замісць пять, тільки два. В ночи, коли я був з вами, ми їх не побачили, бо лежали під кущами.

— Але один із сих двох був ваш небіж, і ви поховали його, — сказав староста, підсміхаючися.

— Чи я знаю, кого поховали? — Кость відповів. — Одяг був небожа, але лице було цілком спалене, недопізнання.

Староста поклепав Костя по рамени.

— Знаєте, що я думав про цілу сю справу? — Про смерть вашого небожа і про похорон?

— Ну?

—Що ви зі мною грали фальшивими картами... Що ви надули мене. Я чув, що щезли три трупи і чув, що поховали Юрка Верницького з лицем таким, що й рідна мама була би не пізнала його. Отже я гадав, що ви загадали спасти ребелізанта, устроївши подвійний наскок. Один на него самого, але такий, щоби він сам не потерпів; другий на підісланих вами опришків щоби усунути посідачів вашої і його тайни. Нещасте хотіло, що при сім погиб Стефан Серницький. Потому ви допомогли Юркови до побігу за границю.

Кость слухав уважно.

— Ще й тепер так думаєте?

— Тепер вже ні. Мене вже се спантеличило, що ваш син звінчався з Гануською. Тоді я погадав, що Юрко або справді погиб, або пізнійше помер за границею і ви допевнилися, що Гануська вдова.

— Чи гадаєте, що я тепер допущу до того, щоби мій син втратив жінку і з жінкою такі два маєтки як Серники і Пятники?... Як би Юрко показався Ганусці... Він її перший шлюбний муж і вона все ще любить його...

— Тож то сміху було би!

Староста і ротмістр зарегатали.

— Вже тепер регочете... Щоби то було пізнійше — Кость сказав з досадою.

— Щож ви тепер думаєте діяти? — спитав староста, давлячи сміх.

— Ви питаєте?! Ви, королівський староста питаєте, що я, я маю робити з ребелізантом проти королівського маєстату? Ви, маючи з собою ротмістра і десять драгунів?

— Ще не знати, чи він справді живий і чи він тут. Може Матвієви привиділося.

— Не привиділося. Впрочім оповіданне Матвія сходиться з фактом, що трупи щезли і з дечим, що я знаю від декого.

— Як то він, то ще не знаємо, де він. Насамперед треба розпустити звідунів.

— Чи звідуни можуть принести вість ліпшу, вдавились би всі чорти такою вістию!, як та, яку приніс Матвій? Пішов до замку. Він тепер в замку. Там його найлекше вхопити, очивидно наглим і неожиданим наскоком.

—Сумніваюся, чи він важивсь увійти до замку, як довго в замку ваш син. Вашого сина добре знаю. Хоч він любить Гануську, то він таки, як би Юрко віджив і прийшов по жінку, поступивсь би йому. Як би Юрко був в замку, то Стах вже був би тут.

Кость гірко усміхнувся.

— Ви замало знаєте мого сина. Знаєте, що дурень. Але ви ще не знаєте, який! Кажете, що він вже був би тут. А я кажу, що як би Юрко вернув, то Стах віддав би йому свою власну жінку, посадив би обоє за столом, сам присівсь би до них і пив би за здоровлє молодої пари. Бо той дурень дуже справедливий і побожний. Тішивсь би, що справедливість побідила, хоч би його коштом; що другий дістав назад свою жінку, хоч його коштом... Отже ви не думаєте нічого тепер робити?

— Як Юрко справді в замку, то або Стах приіде до вас ще сеї ночи, або когось пришле з тою вістию. Отже підождім. На всякий случай ротмістр зараз вишле гонця по підмогу. Таку велику, щоби мож було обставити ліс.

Один драгун сів на коня і почвалав привести полусотню. Ґаздиня пішла спати. Ґазда і його гості засіли за столом і балакали попиваючи. З Пятник не приходив Стах, ні хто инший.

— Вашому гайдукови мабуть привиділося, — сказав староста.

— Не привиділося. Що він видів і чув, сходиться з сим, що я знаю. Тепер ще одно прийшло мені на гадку... Син сказав Матвієви, що завтра прийме нас сам, бо жінка недужа і до нас не вийде.

— Щож в тім дивного?

— Дивне се, що вона взагалі занедужала. То така здорва баба, що ніколи не вмре. Вона ще ніколи не була недужа. Раз вона сиділа при гостях. Нараз встала і сказала, що на хвилю мусить вийти. Пішла до спальні, гості далі забавлялися в гостинній. За якої пів години вона вертає, приступає до свого мужа і каже, сміючися.

— Ходи Юрку, подивитися, якого маєш сина".

— Гості гадали, що жартує. Але зараз остовпіли, бо від спальні почули крик дитини... Така то баба!

— Ми чули про се, — додав староста.

— Отже я не вірю, щоби вона занедужала. Як вона справді лежить, то лише дурить свого мужа. Скажіть, на що? Може справді Юрко вернув, сповістив її про се і вона, щоби Стаха держати з далека від себе, нагло захоріла.

— Або може,—додав по хвили, — вже й втікла з Юрком?

— Стах затаїв би се перед вами?

— Може сам ще не знає, куди вона повіялася, що з нею сталося. А може... Ви мого сина ще не знаєте... Може він боїться, щоби я не зробив якої авантури, отже таїться зі своєю втратою. Або боїться стати посміховищем у людий, отже взагалі ніком уне скаже, що з нею сталося... Або, ха, ха, ха... Той дурень до всего спосібний! Може вона дома, очивидно здорова і Стах відступив спалню Юркови. Сам пильнує, щоби хто не наскочив на ворохобника.

— Таке хиба не миелиме, хоч би ваш син не знати який дурний був. Можливе хиба се, що Юрко взяв жінку без дозволу або й з дозволом вашого сина і втік. В такім случаю я непотрібно післав за драгунами. Як Юрко втік з Гануською, то вже буде за десятою водою, за сотною горою.

— Я мушу зараз знати, що там сталося, — Кость крикнув, — до завтра не видержу!

— Пішлете кого?

— Тепер в ночи ніхто не піде. Матвій безпечно розказав і другим про своє видінне. Вже ціле село знає, що в Пятниках ходять мерці. Ніхто за жадні гроші не піде. Сам поіду.

— Може би справді? Але як ви поідете, то добре було би, щоби разом з вами поіхав ротмістр і обсадив драгунами входи. Як Юрко в замку, то возьме його.

—Драгуни не поідуть. Як вже чули, що там ходять небіжчики, то ніяка сила не затягне їх під замок.

—Коли ваш гайдук прийшов, — сказав ротмістр, — то мої драгуни вже всі спали.

— То ідіть заалярмуйте їх, — приказав староста. — Але без гамору.

(Дальше буде).

ДЕЩО ПРО КОМАХИ-ШКІДНИКИ

Хрущ.

Се всякому знайомий жук: надкрила його руді й недосягають кінця тіла, яке зісподу чорне й на кінці наче в ріжок загостерене. Як же придивитись краще, то можна побачити, що й вусики його инші, ніж у других: короткі, а далі мов ті лопаточки, широченьки.

На прикінці весні, як уже зовсім розіветься усяке дерево та инша рослина, инколи побачиш, як хрущі починають вилазити з землі та мерщій сідати на лист дерева, котрим вони годуються. Як же це вони опинилися вземлі? Чи не залізли вони в землю ще з осени, ховаючись від зимніх морозів? Ні, ці, що повилазили, ще ніколи на світі не жили, та й жити їм зосталося зовсім небагато: вони живуть на світі тільки два місяці і в кінці свого життя не зариваються в землю, а кладуть тільки туди свої яєчка, та після цього хутко й конають. З яєчок же випложуються жуки в самій землі, а потім звідти тільки вилазють. Кожда самиця кладе коло 80 яєчок, тільки не в одному місці усі, а в двох, або в трьох місцях, та й не просто на землю, а в саму землю, на глибині четверти аршина, або й більш. Для цього вона щиро працює своїми ніжкхами, зариваючись й сама все глибше, а далі просвердле ще більш землю тим ріжком, що на кінці тіла, та й ховає туди яєчка. Після цього хрущі хутко й загибають, бо їм же нічого пеклуватись про свою молодь,— ті й самі дійдуть до зросту. Тижнів через шість з яєчок вилазять малесенькі гробачки; спершу живуть вони укупі, гризучи там тоненькі корінці, а потім, коли цієї їжи не стає, — розлазятся під землею й кождий дбає про себе нарізно. Маючи скрізь багато смачної їжи, гробачок росте хутко й робится вже справжнім гробаком, якого теж всякий знає, — сам білий, а головка й ніжки бурі. У повнім зрості він буде з вершка завдовшки та з мезинця завтовшки, й тоді має такі міцні кліщі, що гризе ними не тільки тонкі корінці, а навіть й корінь дерева. Такий робак тим більш зашкожує, що живе в землі аж три роки, обертаючись далі у лялечку; із неї місяця через два виходе справжній жук, котрий всю зіму зостаєтця ще в землі, вилазячи звідти тільки весною четвертого року. От воно й виходе, що коли якого року їх було багато, то треба знову сподіватися сили їх тільки на четвертий рік.

Як й всяка инша комаха, хрущі, иноді роспложуються занадто й тоді вже надзвичайну шкоду роблять. Раз трапилося, що вони в одному місці зібралися величенною хмарою й, сівши на землю, миттю пожерли увесь хліб, а дерево так обголили, що воно скрізь, наче зімою, стало безлисте; дуже багато понабивалосьї їх навіть в хати, й вони й там все нівечили, що їм на очі навертaлося. Лихо таке скоїлось, що й їсти після їх не стало чого, й люди вже мусилибратись за своїх ворогів, пекли їх й їли, — бо чогож чоловік не вживати ме у такій пригоді? Самий хрущ робить не таку ще шкоду, як його гробак, що гризе корінь усякого зілля та дерева, бо як корінь знівечитця, то й вся рослина мусить загинути. Трапляється иноді бачити, як на хлібові спершу лист починає жовкнути, а потім й все стебло хиріє й навіть падає додолу, — отто-ж то й є робота цего шкодливого гробака, якого иноді напружається такого багато, що такечки увесь хліб й знівечится. За границею, де він найпаче шкодить, мають гарний звичай вибірати його, то одного разу назбірали його на десятині більш 150 тисяч. Хіба-ж, справді, така сила не занапастить усього хліба! Як же долізуть ці гробаки до дерева, то й того не пожалують: спершу, поки малі гризуть тонкі корінці, а потім вже хапаються й за товсті. Тоді попереду починають схнути самі гилки, а далі потроху й все дерево. От-же дознаймось тепер, як збутись цього лютого ворога?

Найкраще губити самого жука, збіраючи його, але тільки раннім ранком, або усаму спеку, коли він стає млявий й нерухомо сидить зісподу листу. В таку добу його легко струшувати з дерева й він, падаючи додолу, не хутко підіймається. Тоді його чавлять, або, краще, зібравши в рядно, обливають окропом та віддають на зїдень птиці та свиням, котрі його їдять смакуючи. Але се треба робити з' самого початку, як тільки зявиться хрущ та не встигне ще покласти свої яєчка, — тоді він загине зо всім своїм осоружним нащадком. Коли робити се щороку, то такечки можна хутко й зовсім його вигубити.

Усякий уважив, що в оранку завжди збірається багато грака та иншої птиці, котрі иноді так й слідкують за плугом, — то-ж вони й видзьобують тих гладкіх гробаків хруща. Курки, качки, индики та свині — теж залюбки їх їдять, а через те дуже добре й їх виганяти у оранку в поле, на вигубу того гробака. Добре ще й морозу наслати на його. Для цього треба яко-мога раніш та глибше орати поле тоді пізні заморозкий самі чимало його згублять.

В. Білинський.

В ПОВОРОТІ НА БАТЬКІВЩИНУ.

(3)

З якимсь документом, найкраще командіровоеним треба йти в „політотдел" (політичний відділ на місци бувшої жандармської охранки за царя) і тут дістати пропуск. При тому оглядають документи, що повинні вилеґітимувати пасажира, хто він, звідкіля, за чим їде і чи важною є причина його поїздки? Дуже часто не признавали важною причину поїздки. Тому найкраще було їхати не в особистій справі, а післанцем, командірованим, в справі чи якоїсь інституації чи службовій. Остаточно якогось документа, що уповажнюваваби до їзди в неособистій справі, найти було не тяжко, в крайному разі, за гроші, наслідком чого більшість пасажирів їздить за „общественними і казьонними" ділами, полагоджуючи при тому особисті.

Та найтяжше було дістатися до середини оцього політотдела. Тисячна товпа щодня довгими хвостами піджидала своєї черги перед дверима вітділу. В найкращому разі тиждень треба було стратити, поки вдалося допхатися до середини і дістати пропуск. Були такі, що ночували на улици перед брамою (була це весна), щоб швидче тільки добиться цілі. Хто зі щасливців „в поті чола", добився пропуска, той мусів з ним йти ще в „пропускной пункт", де при такій-же тисячній товпі, доводилося ще пару днів присвятити, щоб дістати печатку на пропуску і карточку до мілетної каси. Тоді допера після двохтижневого майже чекання перед дверима і обивання боків, мученик такий діставав в касі білета.

Три дні ждав я в хвості під брамою своєї черги. Лично ставало на души на згадку, що прийдеться так чекати ще півтора тижня. На щастя познайомився я в клюбі з одним Галичанином, що служив за писаря в політвідділі. Той взявши в мене командіровку, за один день залагодив мені це, що коштувалоб мене кількадневної муки. Купивши негайно білета до Київа (дальше не давали), з початком червня кинув я Харків. Був найвищий час, бо з 200,000 рублів, за два тижні пустив я 50.000, а з рештою повинен був добиратися до кордону. При тому скажу, що весь час в Харкові жив я сухарями і теплою водою. Чотири тільки рази вдалося було мені з'їсти обід в харчівни Всеукраїнського Центрального Викон. Комітету. Обід був добрий, бо з двох страв, при чому друга була м'ясна. Їли тут декотрі члени Виконавчого Комітету як теж його службовці. Фунт хліба в вільній торговлі коштував в той час 4000 рублів.

При виїзді з Харкова прилучилось до мене до подорожі двох Галичан: один вахмайстер від жандармерії, що повнив туж, саму службу при українській владі в Галичині і один фельдфебель. Оба старші симпатичні наші дядьки, що з любови до батьківщини, на загальний клич, кинули свою рідню і пішли битись за рідний край. Натомившися в більшевицькому пеклі, забажали конче вернутися до дому. Так як і я, дістали командіровки, один до Жмеринки, а другий до Кам'янця - Подільського. При кордоні думали якимсь способом перебратися на ту сторону. З ними їхав я цілу дорогу аж у Галичину.

З Харкова до Київа ходив в той час пасажирський поїзд тричі на тиждень. Два-три клясні вагони, решта товарні, творили поїзд. В возах тих було страшенне переповнення.

Коли зважити совітську транспортну руїну, то поїзд йшов доволі добре. За добу були ми через Суми, Бахмач в Київі. На стаціях стояли дуже коротко. Хоча помало, зате постійно їхали вперед.

Під Бахмачем була нам маленька пригода: Батько Махно пройшов зі своїми відділами вперед поїзду. За ним гналась більшевицька кавалерія. Очікували бою і тому спинили поїзд. По пів годинному чеканню рушили ми далі.

З дооколичних видів найкращі попадали на Чернигівщині. Просторі ниви з зеленими листовими лісами і ухотними гаями, сильно пригадували галицькі краєвиди. Нема тут безкрайого томливого а лисого степу, по якому, як оком далеко кинути, не видно ніде ні одного деревця. Зелені простори густо уквітчані тут листовим деревом, а стрункі і височенні тополі, гордо виринавші спо між иньших дерев до неба, здалека вказували, в якому саме місци потапає заховане в зеленому морю село.

До Київа приїхали ми в ночи.

В Київі.

Американський читач напевно уявить собі, що стація столиці України, Київа, це величава гарна будівля, як це личить „матері українських городів". Але думаючи так він дуже помиливсяб. Деревляний, партеровий, довгий, старий-престарий будинок, з ріжними закармарками в середині — це є стація Київа. В додатку забруджена, занехаєна в найвищому степені, понищена в середині, робила вона враження якогось хліва. Враження це степенували десятки пороскиданих попід лозі, мов мертвяки, сплячих пасажирів, брудних, обдертих, вкритих якимсь передпотовим лахміттєм з подорожними мішками поруч і снувавшися поміж ними такіж самі фігури, яких сон не звали з ніг.

Переночувавши в кутку на стації, пішов я ранком зі згаданими двома товаришами подорожі в місто на розвідини. З Харкова мав я дві адреси до місцевих Українців. В них повинен був я порадитися відносно дальшої своєї дороги. По дорозі приглядався містови.

Сумне, пригноблене видалось воно мені тепер. По головних улицях, як, хрещатику, фундуклїівській, Великій Володимирській рух дуже малий.

В Харкові був більший. Широкі улиці з величавами гарними будівлями, неначе в смутку тужили за чимсь втраченим і очікували його повороту. Гарні колись склепи, світили тепер порозбиваними вікнами, позалатуваними папером і позатиканими ганчірєм. В декотрих з них роскватирувалися червоноармейці. Трамвайного руху не було. По рогах улиць спинювалися прохожі і читали порозліплювані свіжі ґазети. Не снідавши нічого, став я оглядатися за якоюнебудь реставрацією. Дарма, бо не знайшов, а як опісля мені пояснили, і не міг найти, бо такої в цілому місті не було. Перекусити щонебудь можна було хиба на ринку, як в Харкові, або в декотрих приватних, а знаних домах.

(Дальше буде).

ПОЛЬСЬКЕ ПРОТЕСТУЮЧЕ ВІЧЕ У ЛЬВОВІ

У Львові відбулось віче Поляків для запротестування проти виконання смертного присуду на пралаті Буткевічу. Першу промову виголосив д-р Боровец, почім ухвалено через аклямацію ряд революцій, між якими поставлено домагання виключення польських комуністичних послів зі сойму і віддання їх до диспозиції суду. Крім цього промвляла польська сенаторка п. Шебеко, та кс. Садовскі. По вічу уформувався манїфестаційний похід, який спинився перед будинком „воєвудства". По промові воєводи Грабовского, якому вручено резолюції, похід розвязався.